

6.1.1 KHG heitekogustega kauplemise süsteem

KHG heitekogustega kauplemise süsteem (HKS) on ELi peamine meetod kasvuhoonegaaside heitekoguste vähendamiseks suurtes käitistes, peamiselt energia- ja tööstussektoris ning ka lennundussektoris. HKS on EL kliimapoliitika nurgakivi, sest siiani on see kõige efektiivsem ja kulutõhusam meetod käitiste KHG heitekoguste vähendamiseks.

EL HKS kuuluvates Eesti käitistes on viimastel aastatel CO₂ heide märkimisväärselt kahanenud. Kui 2018. aastal oli ELi HKS ettevõtete CO₂ heide 13,9 mln tonni, siis 2021. aastal oli see 6,85 tonni CO₂. Elektrijaamade CO₂ heite vähenemise tingis ühe tegurina kõrgel püsinud lubatud heitekoguse ühiku turuhind. Kui 2018. aastal oli ühiku turuhind keskmiselt 15,6 eurot ja 2020. aastal keskmiselt 24,5 eurot, siis 2021. aasta suvel tõusis hind üle 50 euro ning kohati ületas juba ka 60 euro piiri. 2022. aasta augustis jõudis hind järjekordse rekordtasemeni, ületades 96 euro piiri.

Eesti 2013. aastast kuni 2020. aastani lubatud heitekoguse ühikute enampakkumistel teenitud tulu ületab 534 mln eurot, kusjuures sellest ligi 80% teeniti aastatel 2018-2020. Vastavalt atmosfääri kaitse seaduse § 161 lõikele 4 kasutatakse 50% tulust kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks, millega toetatakse rohepööret.